

PROMOVAREA UNUI COMPORTAMENT SĂNĂTOS
PENTRU PREVENIREA BOLILOR NETRANSMISIBILE

ASPECTE STRATEGICE DE PROMOVARE
A SĂNĂTĂȚII ÎN RÂNDUL BOLNAVILOR
CU MALADII NETRANSMISIBILE MAJORE

Mihail PALANCIUC, Luminița SUVEICĂ,
Centrul de Sănătate Publică, mun. Chișinău

Summary

Strategic characteristics in health promotion among patients with major non-transmissible diseases

Some of the major characteristics of health promotion are evaluated in this work. The author provides data at a worldwide level of patient affected by non-transmissible diseases. Cardiovascular diseases, malignant tumors, diabetes, trauma and chronic respiratory diseases are the main causes of preventable morbidity and work incapacity. They cause more than 60% of deaths worldwide, of which 80% are in developing countries.

It outlines the main objectives of prevention and treatment of non-transmissible diseases. These objectives are representative for our country, including Chisinau. Main indicators of mortality caused by the most popular non-transmissible are outlined in the work. Data is provided for Chisinau, Moldova and internationally.

Keywords: *strategy, health promotion, non-transmissible diseases*

Резюме

Стратегические аспекты пропаганды здорового образа жизни среди больных основными неинфекционными заболеваниями

Рассматриваются стратегические аспекты пропаганды здорового образа жизни среди людей, страдающих основными неинфекционными заболеваниями во всем мире. Сердечно-сосудистые заболевания, злокачественные опухоли, диабет, травмы и хронические респираторные заболевания являются основными причинами заболеваемости и предотвратимой нетрудоспособности. Они вызывают более 60% случаев смерти во всем мире, из которых 80% приходится на развивающиеся страны.

Были представлены основные задачи в области профилактики неинфекционных заболеваний. Предложенные задачи являются актуальными и для нашей страны, в том числе для муниципития Кишинэу. Были проанализированы основные показатели смертности от основных неинфекционных заболеваний в мире, в Молдове и в муниципитии Кишинэу.

Ключевые слова: *стратегия, пропаганда здорового образа жизни, неинфекционные заболевания*

Introducere

Participanții la Prima conferință ministerială globală consacrată modului sănătos de viață din aprilie 2011, din Moscova, au recunoscut că dreptul fiecăruia de a se bucura la maxim de realizările standardelor sănătății fizice și psihice nu poate fi realizat fără eforturi la ni-

velele mondial și național pentru a preveni bolile netransmisibile (BNT). Ei au remarcat că politicile ce vizează factorii comportamentali, sociali, economici și de mediu, care determină bolile netransmisibile, trebuie să fie aplicate de urgență și pe deplin, pentru a asigura cel mai eficient răspuns la aceste maladii, sporind totodată calitatea vieții și echitatea referitor la nivelul sănătății [1].

Principalele acțiuni considerate de experții OMS sunt îndreptate spre conștientizarea că maladiile cardiovasculare, diabetul, tumorile maligne, traumatismele și otrăvirile, precum și bolile cronice respiratorii reprezintă principalele cauze ale morbidității prevenibile și ale incapacității de muncă. Acestea provoacă mai mult de 60% din decesele din lume, din care 80% revin țărilor în curs de dezvoltare. Potrivit experților, către anul 2030, ponderea mortalității cauzate de BNT în lume va atinge 75% [1].

Raportul OMS privind situația din lume în domeniul prevenirii bolilor netransmisibile și lupta împotriva lor este al doilea într-o perioadă de trei ani din seria de rapoarte de urmărire a progresului global în prevenirea și controlul BNT. În continuare se menționează că, în anii 2011-2025, cu un scenariu stabil, pierderile economice totale cauzate de BNT, în țările cu venituri mici și mijlocii vor atinge 7 trilioane de dolari SUA. Inacțiunile în acest domeniu s-ar putea solda cu o sumă enormă, care este cu mult mai mare decât costul anual al unor măsuri eficiente îndreptate spre reducerea poverii BNT (11,2 miliarde de dolari SUA) [2].

Acestea ne-au determinat să înaintăm drept scop analiza comparativă a datelor statistice la nivelele mondial, național și municipal. Pentru atingerea scopului, ne-am pus următoarele obiective: analiza politicilor de sănătate publică din domeniul profilaxiei BNT; analiza mortalității prin principalele boli netransmisibile la nivelele mondial, național și municipal.

Materiale și metode

În cercetare au fost folosite metodele: statistică, comparativă, istorică, economică.

Materiale de studiu au fost: rapoartele statistice OMS referitor la BNT; datele statistice ale CNMS și indicatorii colectați în Centrul de Sănătate Publică din mun. Chișinău, ce reflectă BNT.

Au fost supuse analizei mortalitatea populației, raportată de OMS, Uniunea Europeană, Centrul de Management în Sănătate la nivelul Republicii Moldova, și datele înregistrate în municipiul Chișinău de către CSP municipal Chișinău. Dintre principalele BNT a fost analizată mortalitatea cauzată de maladiile cardiovasculare, tumorile maligne, diabet, bolile cronice respiratorii, traume și otrăviri. La toate nivelele cercetate, mortalitatea în structură ocupă același loc.

Rezultate și discuții

În toate regiunile supuse studiului (vezi tabelul), pe primul loc se plasează maladiile cardiovasculare. Cel mai înalt indicator al mortalității prin această nosologie este la nivel de țară (în Republica Moldova) – 648,2 la 100 mii populație; pe locul doi se află media indicată de OMS – 600,1 (la 100 mii), pe locul trei – media UE cu 526,4 (la 100 mii) și locul patru – mun. Chișinău cu 435,0 cazuri (la 100 mii).

Mortalitatea populației cauzată de principalele boli netransmisibile (la 100 mii populație)

Bolile	OMS	UE	RM	Mun. Chișinău
Cardiovasculare	600,1	526,4	648,2	435,0
Tumori maligne	200,9	162,5	170,1	163,0
Diabet	14,9	9,4	11,5	7,4
Boli cronice respiratorii	1,8	15,6	21,1	2,7
Traume și otrăviri	165,0	42,6	77,2	50,1

Tumorile maligne sunt plasate pe locul doi după mărimea indicatorului mortalității. Cea mai mare pondere a acestui indicator este înregistrată în baza de date a OMS, unde sunt incluse și țările în curs de dezvoltare (200,9 la 100mii). Locul doi la acest capitol îl ocupă Republica Moldova (170,1), locul trei – media UE (162,5); în mun. Chișinău se înregistrează 163,0 cazuri la 100 mii populație.

Celelalte maladii – traumele și otrăvirile, diabetul și bolile respiratorii cronice – sunt repartizate cu aceeași regularitate a nivelului indicatorilor.

Trebuie de menționat că din cele cinci maladii supuse analizei, ponderea bolilor cronice respiratorii se evidențiază mai mult la noi în țară și înregistrează un indicator de 21,1 cazuri la 100 mii populație și 2,7 la 100 mii în municipiul Chișinău. Acest indicator în Republica Moldova este de 1,4 mai mare decât media din UE.

Luând în considerație dinamica și nivelul mortalității și al morbidității prin principalele BNT la toate nivelele studiate, este bine-venită propunerea OMS referitor la profilactica acestora prin cele nouă obiective globale care se referă la unii indicatori, precum și la factorii de risc ai acestor maladii, care ar trebui să fie reduși către anul 2025 [2].

Obiective globale înaintate pentru reducere către anul 2025:

- Reducerea cu 25% a mortalității generale, cauzate de bolile cardiovasculare, cancer, diabet și maladii respiratorii cronice.
- Reducerea consumului nociv de alcool cu cel puțin 10%.
- Micșorarea prevalenței relative a lipsei de activitate fizică cu 10%.
- Reducerea cu 30% din consumul mediu de sare în populație.

---

*PROMOVAREA UNUI COMPORTAMENT SĂNĂȚOS
PENTRU PREVENIREA BOLILOR NETRANSMISIBILE*

- Reducerea cu 30% a prevalenței consumului de tutun în rândurile persoanelor de la 15 ani.
- Micșorarea cu 25% a prevalenței hipertensiunii arteriale sau menținerea nivelului existent, în conformitate cu circumstanțele naționale.
- Stabilizarea creșterii numărului de cazuri de diabet și obezitate.
- Atingerea cotei de cel puțin 50% din persoanele care necesită tratament și consiliere (inclusiv controlul glicemic) pentru prevenirea infarctului miocardic și a accidentelor vasculare cerebrale.
- Atingerea cotei de 80% din tehnologiile de bază și medicamentele esențiale (inclusiv medicamente generice) necesare pentru tratamentul de bază al bolilor netransmisibile, în instituțiile medicale de stat, precum și în cele private.

Concluzie

Obiectivele enumerate trebuie preluate pentru implementare în Republica Moldova, inclusiv în municipiul Chișinău.

Bibliografie

1. Первая Глобальная министерская конференция по здоровому образу жизни и неинфекционным заболеваниям. Москва, 28-29 апреля 2011 г.
http://www.who.int/nmh/events/moscow_ncds_2011/conference_documents/moscow_declaration_ru.pdf?ua=1
2. Global status report on noncommunicable diseases 2014.
http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/148114/6/WHO_NMH_NVI_15.1_rus.pdf?ua=1
3. World health statistics 2015. *Global health indicator 2015*.
http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/EN_WHS2015_Part2.pdf?ua=1